

УДК: 80

АКТУАЛЬНІСТЬ ЧЛЕНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО РЕЧЕННЯ В ТЕКСТАХ ПУБЛІЦЕСТИЧНОГО СТИЛЮ

бакалавр філологічних наук, Кондратьев Р. М.

e-mail: rostik9881@gmail.com

Хмельницький національний університет, Україна, Хмельницький

У статті розглядається актуальне членування англійського речення в текстах публіцистичного стилю. Однією з мовних категорій, що сприяють передачі сенсу повідомлення, є актуальне членування речення, яке, в свою чергу, може бути реалізовано просодическими особливостями, що і визначає актуальність даної теми статті. Актуальне членування речення в контексті на вихідну частину повідомлення-тему (дане) і на те, що стверджується про неї — рему (нове). Предметом дослідження виступає членування англійської речення в текстах публіцистичного стилю. Метою статті є аналіз членування англійської речення в текстах публіцистичного стилю.

Ключові слова: членування речення, публіцистичний стиль, особливості членування, переклад тексту, особливості публіцистичного тексту в англійській мові.

бакалавр филологических наук, Кондратьев Р. М. Актуальность членения английского предложения в текстах публицистичного стиля / Хмельницкий национальный университет, Украина, Хмельницкий

В статье рассматривается актуальность членения английского предложения в текстах публицистического стиля. Одной из языковых категорий, способствующих передаче смысла сообщения, является актуальное членение предложения, которое,

в свою очередь, может быть реализовано просодическими особенностями, что и определяет актуальность данной темы статьи. Актуальное членение предложения в контексте на исходную часть сообщения-тему (данное) и на то, что утверждается о ней — рему (новое). Предметом исследования выступает членение английского предложения в текстах публицистического стиля. Целью статьи является анализ членения английского предложения в текстах публицистического стиля.

Ключевые слова: членение предложения, публицистический стиль, особенности членения, перевод текста, особенности публицистического текста в английском языке.

Kondratiev R. M. Relevance of dividing the english sentence in journalistic-style texts / Khmel'nitsky National University, Ukraine, Khmel'nitsky

The article considers the relevance of dividing of a sentence the English sentence in journalistic-style texts. One of the language categories that contribute to the transmission of the meaning of a message is the actual division of the sentence, which, in turn, can be implemented by prosodic features, which determines the relevance of this topic of the article. Actual sentence division-the division of a sentence in the context into the original part of the message-the topic (given) and what is stated about it — the REM (new). The subject of the research is the division of the English sentence in journalistic-style texts. The purpose of the article is to analyze the division of the English sentence in journalistic-style texts.

Keywords: sentence division, journalistic style, features of division, translation of the text, features of the journalistic text in English.

Вступ. Публіцистичний стиль виділився в окремий жанр тільки в середині XVIII століття. Головною прагматичною метою його є вплив на думку публіки, з метою переконати переконувати читача або слухача, що думка автора єдино вірна. Реципієнт інформації при цьому повинен прийняти авторську точку зору не тільки через логічну аргументацію, але і також через емоційний вплив.

Виклад основного матеріалу статті.

Відмітна риса публіцистичного стилю - стислість вираження. У деяких різновидах даного стилю вона стає провідним мовним засобом. Дослідники виділяють є три різновиди публіцистичного стилю:

1) на відміну від інших стилів, у ньому існує розмовний варіант - ораторський субстиль (oratorical substyle). Розвиток радіо, телебачення та інформаційних технологій сприяв появі дикторського підстилю (the radio and television commentary);

2) наявність підстилю есе - може бути літературним, філософським, моральним і т. д.; сюди ж відносяться відгуки та рецензії на книги в журналах, газетах, Інтернет-виданнях, а також памфлети;

3) газетний стиль використовується в журналістських статтях (політичних, громадських, економічних і т.д.) в газетах, журналах, інтернет-виданнях.

Для всіх зазначених стильових різновидів актуальне членування речення має принципово важливе значення з точки зору прагматики висловлювання. Як правило, актуальне членування розглядається лише на рівні речення[2, с.60].

Актуальне членування речення - членування речення в контексті на вихідну частину повідомлення - тему (дане) і на те, що стверджується про неї — рему (нове)[3, с.48].

Прямий порядок розташування мовних елементів «тема – рема» переважає і називається прогресивним, об'єктивним або неемфатичним.

Зворотний порядок рема-тема називається регресивним, суб'єктивним або емфатичним, хоча останній не завжди обумовлений цілями емфази (пор. початкове положення підмет - реми в мовах з фіксованим словопорядком (напр., англ. Suddenly the telephone rang at the end of the corridor).

Положення реми на початку (або середині) речення може бути обумовлено такими факторами: необхідністю її позиційної контактності з співвідносним членом попереднього речення; розчленуванням поширеної реми; ритмом; бажанням мовця побудувати виразний логічний фокус висловлювання. В цьому випадку, рема розпізнається по контексту - шляхом віднімання зі складу речення надлишкової самоочевидної теми, яка зазвичай опускається або відсувається в кінець.

Емфаза є виділення будь-якого елемента висловлювання. Емфатичні моделі-конструкції, обороти, поєднання лексико-граматичних елементів – природно сприймаються в протиставленні з нейтральними. Ці засоби не тільки можуть підкреслювати окремі члени речення, а й надавати експресивне і емоційне забарвлення всьому реченню в цілому. Це є можливим завдяки тому, що граматична форма володіє і денотативним і конотативним значенням. За визначенням Е. І. Шендельс, денотативне значення - це весь обсяг значень словоформи, за винятком її емоційно-експресивного забарвлення. Конотативне значення - це низка суб'єктивних значень форми - експресивності, інтенсифікації (образності, метафоричності), емоційного ефекту.

Засоби вираження емфази:

Інверсія (вона виділяє один або кілька елементів висловлювання, служить створенню ефекту швидкості і динамічності, засобом більш тісного логічного зв'язку між реченнями, а в поезії слугує меті досягнення ритму і рими);

Заперечення або подвійне заперечення;

Вживання моделі *as...as* у поєднанні з невизначеними займенниками: *any, anybody, anything*.

При застосуванні членування англійського речення в текстах публіцистичного стилю використовуються такий логічний поділ: про що йдеться? (тема) і що сказано? (рема). (*A few students of our university (рема) were reported to take part in the competition*). Враховуючи типологічні відмінності української та англійської мов, найбільш адекватним перекладацьким рішенням буде зміна послідовності компонентів вихідної речення (Як повідомляється, в конкурсі взяли участь кілька студентів нашого університету (рема))[4, с.11-13]

При перекладі емпізи, логічного наголосу, особливостей теми і реми використовуються всі лексико-граматичні прийоми, а саме антонімічний переклад, двокрапка (графічний засіб), еліпсис (вилучення, наприклад, дієслова), лексичне додавання (посиленням: підсилювальним прислівником), синтаксичним шляхом (перебудовою речення).

Зіставлення українських і англійських публіцистичних текстів свідчить про наявність між ними істотних комунікативних розбіжностей, які необхідно враховувати при перекладі. Як в англійській, так і в українській мові публіцистичні тексти характеризуються функціонально-стилістичною неоднорідністю – в них зустрічаються як одиниці, властиві книжково-писемному мовленню, так і одиниці, специфічні лише для розмовної мови. Разом

з тим співвідношення між цими одиницями в українській та англійській мові неоднаково. Питома вага книжкових одиниць, в цьому стилі, в англійській мові помітно нижча, зате в англійській мові значно частіше зустрічаються розмовні одиниці. Зазначене вище знаходить своє відображення і в процесі перекладу. Так, при перекладі з англійської мови на українську, публіцистичні тексти нерідко піддаються стилістичної модифікації, в ході якої розмовні одиниці замінюються стилістично нейтральними.

Розглянемо деякі переклади з української мови на англійську, для того щоб встановити деякі особливості стилістичної модифікації.

Ось один із прикладів стилістичної модифікації. Це уривок з передової статті, яка носить яскраво виражений аналітичний характер.

But analysts say that the Kremlin is seizing an opportunity to reclaim the influence it once wielded in the Middle East, while playing a constructive role on the world stage.

«Але аналітики стверджують, що Кремль вхопився за можливість відновити свій вплив на Близькому Сході, одночасно граючи конструктивну роль на світовій арені».

В англійській мові слово *wield* відноситься до книжкового стилю і перекладається як «володіти, мати в руках». Цю конструкцію можна перекласти наступним чином: «вплив, який він раніше здійснював». Англійському варіанту подібна фраза надає претензійності. Але в перекладі цей вислів був б занадто громіздким і спотворював би прагматику речення.

При перекладі слово *wield* було вилучено, але при цьому перед іменником «вплив» перекладач поставив присвійний займенник «своє», в якому і полягає сенс англійської фрази *the influence it once*

wielded. Таким чином, згортання конструкції, що включає слово wield, є контекстуально виправданим.

Висновки. Публіцистичний стиль виконує перш за все прагматичні функції впливу і повідомлення інформації. У зв'язку з цим однією з умов, що визначають переважне використання того чи іншого способу перетворення висловлювання, є експресивні, металінгвістичні та інші функціональні характеристики цільового тексту. При цьому для прийняття обґрунтованого перекладацького рішення надзвичайно важливо визначити, яка функціональна характеристика є провідною для перекладеного висловлювання. Вибираючи той чи інший спосіб реалізації мовного перетворення, перекладач бере до уваги співвідносний ефект стилістичних засобів, що використовуються в оригіналі і в тексті перекладу.

У ряді випадків адекватна передача провідної стилістичної функції вимагає окремих зрушень в денотативному значенні. Широке застосування при передачі експресивно-стилістичних відтінків висловлювання знаходить так званий «метод компенсації», тобто перегруповання і заміна стилістично забарвлених компонентів висловлювання.

При перекладі текстів, в яких використовуються стилістичні транспозиції, тобто. вкраплення чужих даному стилю елементів, вирішальним критерієм при виборі способу перекладу є функціональна роль цих транспозицій. Імовірнісний характер носять перекладацькі закономірності, засновані на більшій чи меншій частотності вживання певної одиниці та її іншомовного еквівалента в рамках відповідного стилю вихідної та цільової мов. Врахування цих відмінностей вимагає від перекладача дотримання правильних кількісних пропорцій для таких одиниць у тексті перекладу.

Подібні закономірності виявляються і при зіставленні текстів на вихідній мові і на мові перекладу з точки зору функціонально - стилістичної віднесеності використаних мовних одиниць. Як в англійській, так і в українській мові публіцистичні тексти характеризуються функціонально-стилістичною неоднорідністю: в них зустрічаються як одиниці, властиві книжково-писемному мовленню, так і одиниці, характерні для розмовної мови. Разом з тим співвідношення між цими одиницями в українській та англійській мові неоднакове.

Питома вага суто книжних одиниць, що використовуються в цьому стилі, в англійській мові помітно нижча. Зате значно частіше зустрічаються в англійських газетах розмовні одиниці. Тому, при перекладі з англійської мови на українську публіцистичні тексти нерідко піддаються стилістичної модифікації, в ході якої розмовні одиниці замінюються стилістично нейтральними.

Викладений у даній роботі матеріал свідчить про складність і багатогранність процесу перекладу публіцистичного стилю, а також про різноманіття внутрішньомовних і позамовних факторів, що визначають застосування певних перекладацьких рішень. Ці фактори часом суперечать один одному, і відсутність строго регламентованих правил привносить в перекладацьку діяльність елемент творчості.

Література:

1. Комісаров В. Н. (1990). Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти). М., *Высш. шк.*
2. Паршин А. С. (2002). *Теорія і практика перекладу*. М., Р. Валент.
3. Ухтомський А. В. (2007). Фразеологічний аспект професійної компетенції перекладача (на матеріалі текстів сучасної англійської преси). Челябінськ, *Вид-во ЧДПУ*.

4. Мова засобів масової інформації: Навчальний посібник для вузів. (2008). За ред. М. М. Володіної. М., *Академічний Проект; Альма Матер*.
5. Стилiстичний енциклопедичний словник української мови. (2003). М. *Флінта, Наука*. Під редакцією М. Н. Кожиной.

References:

1. Komisarov V. N. (1990). *Teoriia perekladu (linhvistychni aspekty)*. М., *Vyssh. shk.*
2. Parshyn A. S. (2002). *Teoriia i praktyka perekladu*. М., R. Valent.
3. Ukhtomskiy A. V. (2007). *Frazeolohichniy aspekt profesiinoi kompetentsii perekladacha (na materialy tekstiv suchasnoi anhliiskoi presy)*. Cheliabinsk, *Vyd-vo ChDPU*.
4. Mova zasobiv masovoi informatsii: Navchalnyi posibnyk dlia vuziv. (2008). Za red. M. M. Volodinoi. М., *Akademichnyi Proekt; Alma Mater*.
5. Stylistychniy entsyklopedychniy slovnyk ukrainskoi movy. (2003). М. *Flinta, Nauka*. Pid redaktsiieiu M. N. Kozhynoi.